

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU WSPARCIA I ROZWOJU EDUKACJI KULTURALNEJ W ŁÓDZI

od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku

Podstawowymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację Programu są dwa Wydziały Urzędu Miasta Łodzi, Kultury i Edukacji, do których należy nadzorowanie i monitorowanie procesu realizacji Programu.

Jeden z celów Programu zakłada analizowanie i podsumowanie przeprowadzonych działań, w których uczestniczą realizatorzy zarówno z sektora kultury, jak i oświaty. Roczne podsumowanie daje wiedzę i syntetyzuje skalę działania. Sprawozdanie jest też źródłem informacji przydatnych w dochodzeniu do wniosków, w jaki sposób Program jest realizowany i rozwijany. Jest również punktem wyjścia do przeprowadzenia w najbliższym roku ewaluacji, bowiem analizowanie procesów i działań w konfrontacji z uzyskiwanymi w trakcie pracy rezultatami ma służyć sukcesywnemu doskonaleniu Programu i samouczeniu się jego wykonawców. Poniżej przedstawiona została część opisowa do zrealizowanych zadań. Załącznik do sprawozdania liczbowo ilustruje osiągnięte wskaźniki.

Konstrukcja sprawozdania odnosi się bezpośrednio do struktury zadań związanych z celami strategicznymi Programu.

CEL NR 1 KREACJA I KOOPERACJA

W ramach cykli szkoleniowych przeznaczonych dla realizatorów Programu – w oparciu o powyższy cel strategiczny – zorganizowane zostały szkolenia, których zamierzeniem było podniesienie umiejętności warsztatowych, danie narzędzi pomocnych w rozwijaniu pozytywnych relacji w społecznościach lokalnych oraz rozwój kompetencji cyfrowych.

W lutym 2020 r. Pełnomocniczka Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej nawiązała współpracę ze Społeczną Akademią Nauk w ramach projektu *Akademia Inspiracji Sąsiedzkich*. Celem współpracy był udział animatorów i edukatorów w cyklu szkoleń przygotowanych przez SAN, poszerzających kompetencje w rozwijaniu społeczności lokalnych i aktywności ich mieszkańców. Szkolenia AIS skierowano m.in. do przedstawicieli instytucji kultury i organizacji pozarządowych. Cykl obejmował zagadnienia: ja w moim sąsiedztwie – specyfika pracy sąsiedzkiego animatora, diagnoza lokalna zasobów i potrzeb społeczności, mobilizowanie sąsiadów do działania, tworzenie sieci lokalnej współpracy, działania sąsiedzkie od pomysłu do projektu, planowanie projektu i ewaluacja, komunikacja i promocja w lokalnej społeczności, aspekty prawne. W szkoleniach wzięli udział przedstawiciele domów kultury, Biblioteki Miejskiej w Łodzi oraz przedstawiciele sektora pozarządowego. Planowana jest kontynuacja tych działań w roku 2021.

W drugiej połowie roku, na podstawie zdiagnozowanych potrzeb w obszarze działalności w sieci internetowej, przygotowywania projektów online, nawiązywania relacji z odbiorcami kultury w dobie pandemii, zorganizowano trzy szkolenia dla pracowników miejskich instytucji kultury: warsztat dotyczący budowania publiczności instytucji kultury w sieci; warsztat dotyczący otwartych zasobów i narzędzi w edukacji kulturalnej online i profesjonalny warsztat oświetlenia scenicznego.

Fabryka Sztuki w Łodzi w ramach cyklu *Twórcze Warsztaty w Fabryce Sztuki 2020* (dofinansowanie z Wydziału Kultury) kontynuowała spotkania warsztatowe pod nazwą *Szkoła Pedagogów Kreatywności*. SPK to cykl spotkań warsztatowych, mających na celu wzmocnienie zdolności w obszarze metod pracy twórczej z grupą, wyposażenie w narzędzia i umiejętności do samodzielnego tworzenia oraz realizowania zajęć artystycznych, edukacyjnych, wychowawczych. Program kursu zakłada prowadzenie systematycznej pracy warsztatowej, poznanie nowych technik pracy z obszaru sztuk performatywnych (teatr, teatr ruchu, performans), a także zdobycie umiejętności uruchamiania postaw twórczych. W pierwszym półroczu opracowano założenie grupy fokusowej, która zrealizowała 14 warsztatów w okresie od września do grudnia 2020 r.

W ramach dofinansowanego projektu *Draco działa! – Pracownia Dramy 3* Stowarzyszenie ŁAD – Łódzka Akademia Dramy zorganizowało kurs dramy I stopnia służący podniesieniu kompetencji nauczycieli i animatorów z zakresu stosowania dramy w edukacji zarówno systemowej, jak i kulturowej.

We wszystkich wymienionych szkoleniach wzięło udział łącznie 90 osób.

W 2020 r. udzielano dotacji służących między innymi poszerzaniu oferty edukacyjnej, promocji uczestnictwa w życiu kulturalnym, edukacji estetycznej i edukacji poprzez sztukę, przygotowaniu do krytycznego odbioru sztuki, rozwijaniu wartości obywatelskich oraz wzmacnianiu łódzkiej tożsamości.

Przekazano 14 dotacji celowych miejskim instytucjom kultury realizującym zadania zgodnie z celem strategicznym nr 1.

Wśród dofinansowanych projektów znalazły się:

1.	Centralne Muzeum Włókiennictwa	Tkanie ruchu – cykl warsztatów
2.	Centralne Muzeum Włókiennictwa	Punkty widzenia. Młodzi o Triennale – projekt artystyczno-animacyjny
3.	Biblioteka Miejska w Łodzi	Biblioteka, moje miejsce
4.	Muzeum Tradycji Niepodległościowych	Program edukacyjny do wystawy czasowej Szyfry wojny. Jan Kowalewski – nieznany bohater 1920 r.
5.	Widzewskie Domy Kultury	Folklor Miasta Kominów
6.	Bałucki Ośrodek Kultury	Festiwal Kreatywności Młodych
7.	Fabryka Sztuki w Łodzi	Festiwal Książki Obrazkowej KROPKA+KRESKA
8.	Fabryka Sztuki w Łodzi	LATAWIEC i TRĄBKA. Przegląd sztuki dla dzieci
9.	Muzeum Kinematografii w Łodzi	Rozmówki filmowe
10.	Muzeum Kinematografii w Łodzi	Polski punkt widzenia – malarskość obrazu
11.	Teatr Arlekin im. H. Ryla w Łodzi	TATA w teatrze – projekt dla dzieci (5+) wspierający potrzeby budowania pozytywnych relacji i więzi
12.	Teatr Arlekin im. H. Ryla w Łodzi	Szósty dzień tygodnia – Skrzaty Książkojady
13.	Fabryka Sztuki w Łodzi	Twórcze Warsztaty w Fabryce Sztuki 2020
14.	Teatr Pinokio w Łodzi	Zrób teatr

W 2020 roku po raz pierwszy, w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych, wyodrębniono zadania z zakresu edukacji kulturalnej. Na potrzeby konkursu zostały opracowane rezultaty, zgodne z założeniami programowymi i celem strategicznym nr 1.

W ogłoszonym otwartym konkursie ofert wyodrębniono (w formie osobnego obszaru II) zadania mające na celu edukację kulturową i animację społeczno-kulturalną na rzecz dzieci i młodzieży, w tym promocję ich dokonań artystycznych; działania włączające dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym; działania z obszaru edukacji kulturowej i animacji kulturalnej mające na celu rozwijanie społeczności lokalnych i aktywności lokalnej mieszkańców Łodzi, budowanie poczucia lokalnej tożsamości i solidarności; działania artystyczne, działania z obszaru edukacji kulturowej, animacji społeczno-kulturalnej służące rewitalizacji; działania z zakresu edukacji kulturowej i animacji społeczno-kulturalnej, w tym działania partycypacyjne mające na celu integrację lokalnej z wielokulturową społecznością, w szczególności dedykowane mniejszości ukraińskiej.

Przekazano 15 dotacji na realizację wymienionych wyżej zadań.

Należy nadmienić, iż w innych dofinansowanych projektach znajdowały się komponenty edukacyjne, ale ze względu na to, iż były to tylko elementy składowe, a nie o znaczeniu kluczowym, projekty te nie zostały uwzględnione w poniższym zestawieniu.

Wśród dofinansowanych projektów znalazły się:

1.	Fundacja 2035	Architektura i sztuka Łodzi – ludzie, odwaga, działania, związki
2.	Fundacja Przędzalnia Sztuki	ARTbulans – Artystyczna Strefa Intensywnej Terapii
3.	Fundacja Łódzki Szlak Kobiet	Kobiecym głosem
4.	Stowarzyszenie Targowa 62	Szwalnia Wspólna
5.	Stowarzyszenie Kamienica 56	Art Puzzle – miejskie pracownie up art
6.	Fundacja Promocji Sztuki „Niezła Sztuka”	Muzeum w Liceum w Łodzi, etap II
7.	Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS	Sąsiedzka Strefa Kultury
8.	Łódzkie Stowarzyszenie Inicjatyw Miejskich Topografie	Fabryki PRL – dziedzictwo czy niewygodny spadek?
9.	Fundacja Działania	Świetlice Artystyczne. Program edukacyjno-artystyczny dla dzieci i młodzieży dotkniętej wykluczeniem społecznym w Łodzi
10.	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka	Na tropie kultury
11.	Polski Komitet Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania Przez Sztukę Insea	XX Festiwal Sztuki Małego Dziecka pt. ŁÓDŹ
12.	Stowarzyszenie Ład - Łódzka Akademia Dramy	Drao – działaj Pracownia Dramy 3
13.	Stowarzyszenie Ład - Łódzka Akademia Dramy	Różni i równi
14.	Towarzystwo Przyjaciół Łodzi	Obszar II: Działania z zakresu edukacji kulturalnej XXVI Przegląd Piosenki o Łodzi „Łódzkie Skrzydła 2020”
15.	Fundacja Promocji i Wspierania Twórczości CONVIVO	X Międzynarodowy Festiwal Twórczości Młodych FOLKOWE INSPIRACJE

Ponadto, w trybie pozakonkursowym, dofinansowano 17 zadań. Założeniem do uznania celowości ich realizacji była tematyka złożonych projektów – dedykowana edukacji kulturalnej.

1.	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego	Tworzysz – przekraczasz
----	--	-------------------------

2.	Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne Venae Artis	Młodzi (znowu) w filmowej Łodzi
3.	Stowarzyszenie B5	Wystawa Taxo – sztuka dotyku
4.	Fundacja Innopolis	Nie tylko LOL i CS – zainspiruj się łódzką kulturą
5.	Stowarzyszenie Targowa 62	Okno na Bałuty
6.	Stowarzyszenie Soundsitive Studio	Słuchowisko „Legenda o pannie Piotrkowskiej”
7.	Fundacja ARternatywa	E-stetyczne migawki Łodzi
8.	Fundacja FKA	Święto Łodzi Filmowej. 75 lat historii kina
9.	Stowarzyszenie LUDZIE FABRYKI	200 lat ulicy Ogrodowej
10.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne PORTIERNIA SZTUKI	Łódzki/Ludzki Kot
11.	Stowarzyszenie Kamienica 56	„Co krok galanta historia” produkcja filmów o zapomnianej historii Łodzi
12.	Fundacja KOLOROWO	Rzemieślnik Artysta
13.	Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne Venae Artis	30. Ogólnopolska Konferencja Filmoznawcza: Kino polskie z perspektywy współczesności
14.	Stowarzyszenie „Obszary Kultury”	Bajki-podobajki – Babcie (z Dziadkami) w locie
15.	Fundacja NUR	Łódź kobiet – obrazy uliczne Piotra Jargusza
16.	Fundacja Innopolis	Zintegruj się z łódzką kulturą
17.	Polski Związek Głuchych	Dziedzictwo Łodzi – warsztaty tkackie

W roku 2020 wyłoniono zespół roboczy z członkiń Rady, który przedstawił rekomendacje do wsparcia tutorskiego dla miejskich instytucji kultury, łódzkich placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, niezależnych edukatorów, animatorów i artystów. Przygotowano pierwszy pilotaż, uwzględniając spersonalizowane wsparcie, uwzględniające aspekt indywidualności jednostki oraz jej rozwój w wielu sferach. Tak zdefiniowane podejście do metody tutoringu stanowiło podstawę do opracowania pilotażu. W pierwszym etapie skupiono się na udzieleniu wsparcia pracownikom instytucji kultury. Wsparcie miało na celu ich rozwój osobisty i zawodowy w prowadzonej działalności animacyjnej, edukacyjnej oraz podczas tworzenia działań z zakresu edukacji kulturowej. Działania doradcze w pierwszym etapie prowadzili specjaliści z zakresu animacji i edukacji kulturowej oraz eksperci w pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych. 15 osób otrzymało indywidualne wsparcie.

W 2020 roku nie wdrożono programu grantowego ze wsparciem tutorskim. Planowane jest włączenie zadania do otwartego konkursu ofert, w którym znajdzie się zapis dotyczący wsparcia w trakcie realizacji projektów.

W ramach działań zmierzających do opracowaniu zasad funkcjonowania programu pn. „Świetlice kultury” i realizacji przez łódzkich artystów autorskich programów służących pobudzaniu kreatywności dzieci i młodzieży, eksperci i Rada Programu przygotowała wstępne rekomendacje. W 2020 roku nie przystąpiono do wdrażania założeń ze względu na obostrzenia związane z pandemią wirusem SARS-CoV-2 nakładane na placówki oświatowe na podstawie rozporządzeń wydawanych przez Radę Ministrów. W 2021 planowane jest przygotowanie strategii działania (we współpracy z placówkami oświatowymi) i przeprowadzenie pilotażu w wybranych instytucjach, w szczególności w tych, w których wyłoniono liderów edukacji kulturalnej.

CEL NR 2 PARTYCYPACJA I DIALOG

Budowanie sieci kontaktów, sieci współpracy i partnerstw między miejskimi instytucjami kultury a organizacjami pozarządowym jest na stałe wpisane w proces realizacji projektów kulturalnych w Łodzi. Kryterium budowania współpracy jest stosowane jako element oceny funkcjonowania miejskich instytucji kultury i organizacji pozarządowych (sprawozdania z działalności i oraz kryterium oceny propozycji zgłaszanych w otwartych konkursach ofert).

W 2020 roku nawiązywano przede wszystkim partnerstwa projektowe. Współpracowały ze sobą zarówno instytucje kultury, jak i instytucje w porozumieniu z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi.

Przykłady współpracy projektowej w minionym roku: Ośrodek Kultury Górna i Fundacja Przędzalnia Sztuki – wspólna organizacja *Targu Staroci na Księżym Młynie*, realizacja warsztatów artystycznych w ramach *Placu Zabaw Twórczych*, realizacja tematycznych wydarzeń kulturalnych; Ośrodek Kultury Górna i Polski Komitet Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania przez Sztukę InSEA – współpraca merytoryczna przy realizacji projektu *Plac Zabaw Twórczych*, opracowanie koncepcji programowej projektów do MKiDN; Bałucki Ośrodek Kultury i Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS – współorganizacja wydarzenia Forum Animatorów Kultury; Poleski Ośrodek Sztuki i Latarnicy Polski Cyfrowej, Fundacja 2035 – współpraca w zakresie prowadzenia zajęć informatycznych dla seniorów; Widzewskie Domy Kultury i Stowarzyszenie Miłośników Sztuki „Ponadczasowi” – współpraca przy promocji książki pt. *Grembach – etnograficzny przewodnik po Łodzi*.

W minionym roku rozpoczęto delegację liderów edukacji kulturalnej w placówkach oświatowych. Przystępujący do współpracy liderzy włączani są do tzw. „sieci kultury”. Kontynuowana była także delegacja liderów z instytucji kultury. W pierwszym półroczu delegowano 10 osób. Finalnie wybrano 17 pracowników (animatorów i edukatorów) z miejskich instytucji kultury oraz zarekomendowano 71 pedagogów z łódzkich placówek oświatowych. Ze względu na pandemiczne obostrzenia odbyły się tylko dwa spotkania informacyjno-integracyjne. Z tego samego powodu spotkania sieciujące – forum wymiany doświadczeń – odwołano.

Liczba placówek deklarujących przystąpienie do programu (stan na 31 grudnia 2020):

- 21 instytucji kultury,
- 71 placówek oświatowych.

W ramach powoływania struktur organizacyjnych, już w 2019 roku, Zarządzeniem Nr 1199/VIII/19 Prezydenta Miasta Łodzi została powołana Rada Programu wyłoniona z przedstawicieli różnych środowisk, w myśl zasady równej reprezentacji:

- trzech przedstawicieli miejskich instytucji kultury,
- trzech przedstawicieli łódzkich placówek oświatowych,
- przedstawiciel zespołu ekspertów opracowującego założenia programowe,
- przedstawiciel Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. kultury,
- dwóch przedstawicieli organizacji pozarządowych realizujących powierzone zadania publiczne z zakresu edukacji kulturalnej,
- przedstawiciel łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego,
- przedstawiciel Wydziału Kultury i przedstawiciel Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Łodzi.

W 2020 roku zespół Rady spotykał się trzykrotnie, podejmowano uchwały związane z realizacją priorytetowych zadań oraz – w reakcji na stan zagrożenia i obostrzenia z nim związane – aktualizowano wcześniejsze ustalenia.

Zarządzeniem Nr 3378/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi został ustanowiony Pełnomocnik Prezydenta ds. edukacji kulturalnej, odpowiadający m.in. za koordynację zadań związanych z realizacją Programu czy budowanie relacji pomiędzy realizatorami.

Wśród miejskich instytucji kultury wyłoniono 17 liderów edukacji kulturalnej. Z placówek oświatowych rekomendowano 71 pedagogów, którzy mają reprezentować swoje instytucje jako liderzy.

W 2020 roku pozyskano do współpracy ekspertki i ekspertów pełniących role doradcze, edukacyjne i animacyjne. Rada Programu kontynuowała współpracę z prof. drem hab. Markiem Krajewskim, czołowym w Polsce naukowcem specjalizującym się w badaniach diagnostycznych z zakresu socjologii kultury, który w pracy naukowej zajmuje się między innymi analizowaniem złożonych procesów kulturowych i działań w lokalnych społecznościach, w których uczestniczą również różnorodne podmioty zarówno z sektora kultury, jak i oświaty. Profesor Krajewski zaproszony został do prowadzenia kilkietapowych badań odnoszących się do szans i zagrożeń dla wdrażania Programu. Już w roku 2019 powstał raport z pierwszego etapu badań. Niestety, ze względu na czynniki obiektywne (pandemia) kontynuacja projektu jest *de facto* jego rewizją i rozpoczęciem badań z nowej pozycji, ze względu na diametralną zmianę realiów. W związku z powyższym Rada zarekomendowała przeniesienie i zarazem kontynuację projektu badawczego w roku 2021. W badaniach planowane jest uwzględnienie komponentu ewaluacji.

W ramach pilotażu tutoringu do współpracy pozyskano:

- Anetę Madziarę – tutorkę, coacha, specjalistkę w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, teatroterapii, pedagogiki dramy, dramo-terapii i pedagogiki twórczości,
- Weronikę Idzikowską – kulturoznawczynię, animatorkę społeczną i kulturową, pedagożkę kultury, badaczkę praktyk respektowania i realizacji praw człowieka w edukacji i w animacji,
- Monikę Just – dr nauk społecznych w zakresie pedagogiki twórczości, trenerkę twórczego myślenia, pedagożkę, edukatorkę, licencjonowaną superwizorkę treningu twórczości Polskiego Stowarzyszenia Kreatywności,
- Tomasza Bilickiego – pedagoga, terapeutę, certyfikowanego interwenta kryzysowego,
- Jacka Gralczyka – pedagoga i animatora kultury, związanego z Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, doświadczone w organizowaniu działalności kulturalnej, edukacji i doradztwie osobom dorosłym w tym liderom społecznym, animatorom kultury, nauczycielom, ale także osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Do współpracy i prowadzenia szkoleń i warsztatów pozyskano cztery ekspertki:

- dr Agatę Wittchen-Barełkowską – specjalistkę ds. komunikacji,
- Joannę Stoppel – trenerkę specjalizującą się w projektach międzynarodowych Erasmus+ i otwartych zasobach cyfrowych,
- Małgorzatę Sendke – reżyserkę światła.

Do przeprowadzenia szkolenia dla organizacji pozarządowych oraz w ramach partnerstw dla miejskich instytucji kultury aplikujących o środki w ramach otwartych konkursów pozyskano Joannę Jędrzejczak koordynatorkę Łódzkiego Centrum Obywatelskiego – trenerkę, animatorkę i coacha, która prowadziła warsztat *Rezultat* –

jak go oswoić w projekcie? Warsztat współprowadziła Pełnomocniczka ds. edukacji kulturalnej – Jolanta Sławińska-Ryska.

Jedną ze stałych menterek Programu jest Anna Michalak-Pawłowska – Pełnomocniczka Prezydenta m.st. Warszawy ds. edukacji kulturalnej, twórczyni i dyrektorka Ośrodka Działań Twórczych Dorożkarnia, wykładowca akademicki, tutor.

Do czasu wdrożenia oddzielnego programu opracowanie i wdrożenie konkursu grantowego, realizującego ideę współpracy międzysektorowej i wspólnych projektów twórczych miejskich instytucji kultury, łódzkich placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, niezależnych edukatorów, animatorów i artystów, opartego na koncepcji „pomocy w tworzeniu” zaplanowano na rok 2021. W otwartym konkursie ofert organizowanym przez Wydział Kultury zastosowano zapisy regulaminowe odwołujące się do koncepcji celu strategicznego i założeń *Programu wsparcia i rozwoju edukacji kulturalnej w Łodzi*.

Ze względu na obostrzenia związane z pandemią wirusem SARS-CoV-2 nakładane na placówki oświatowe na podstawie rozporządzeń wydawanych przez Radę Ministrów zdecydowano, że organizacja spotkań informacyjnych zostanie odłożona na rok 2021. Mimo to w 2020 roku odbyły się dwa spotkania informacyjne w formie „śniadań z kulturą”: pierwsze (offline) dla liderów z miejskich instytucji kultury, drugie (online) dla dyrektorów placówek oświatowych. W spotkaniach wzięło udział ogółem 60 osób.

W ramach promocji Programu w roku 2020 realizatorzy w miejskich instytucjach przygotowali charakterystyki wybranych projektów, działań lub zajęć – modelowych, najlepszych realizacji uwzględniających założenia programowe, celem publikacji przewodnika po łódzkiej ofercie inicjatyw edukacji kulturalnej (w formie elektronicznej). Rekomendowane działania będą bazą do tworzonego *Portfolio dobrych praktyk edukacji kulturowej w Łodzi* – informacji sukcesywnie umieszczanych i aktualizowanych na subdomenie lodz.pl/edu_kul. *Portfolio*, w zamyśle, będzie jednym z podstawowych narzędzi służących promowaniu wysokiej jakości ofert edukacyjnych, realizowanych przez instytucje, organizacje pozarządowe oraz animatorów i artystów. Przewodnik po ofercie w formie elektronicznej opracowany zostanie w 2021 roku.

Promocja działań programowych w 2020 roku odbywała się przede wszystkim poprzez *social media*, wysyłkę newsletterów (ośmiokrotnie), briefingi i konferencje prasowe.

W związku z sytuacją wywołaną pandemią wymuszającą zmiany w dotychczasowym funkcjonowaniu zarówno instytucji kultury, jak i placówek oświatowych, wiele działań przeniesiono do sieci. Mimo kryzysu, jaki to przyniosło, poddano analizie możliwość pozytywnego wykorzystania zaistniałej sytuacji w szkołach. Dla wielu nauczycieli, rodziców i opiekunów edukacja zdalna stała się nowym wyzwaniem. W związku z nią w ostatnich dwóch miesiącach roku przygotowano „akcję Teams”. Z pomocą pedagogom oraz uczniom przyszły miejskie instytucje kultury, które przygotowały propozycje ofert kulturalnych online, opartych na interakcji. Chodzi o umożliwienie uzupełnienia planów zajęć szkolnych lub zajęć pozalekcyjnych o atrakcyjną ofertę przygotowaną przez instytucje kultury. Instytucje kultury przygotowały 53 propozycje zajęć. Szczegółowe informacje wraz z danymi konkretnych osób zostały przekazane środowisku nauczycielskiemu za pomocą standardowych kanałów komunikacyjnych Wydziału Edukacji bądź za pomocą platformy Teams. Podjęta próba bezpośredniego skomunikowania pedagogów, liderów, edukatorów i animatorów przyniosła wymierny efekt. Ośrodki kultury „przyszły z wizytą online” do szkół, klas i grup. W trudnym czasie i w odmiennych warunkach nawiązano nowe relacje, dające nadzieję na kolejne

spotkania w przyszłości. Planowane jest przeprowadzenie ewaluacji akcji w pierwszym kwartale 2021 roku.

Utworzona w 2019 roku subdomena lodz.pl/edu_kul była prowadzona na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi. Zawarte na niej są bieżące informacje na temat Programu, w roku 2020 rozbudowywana była o kolejne elementy: bazę wiedzy, informacje o działalności Rady, aktualności, bazę realizatorów.

W ramach zadania pod nazwą „realizacja corocznych konferencji tematycznych, forów wymiany doświadczeń, sympozjów” w roku 2020 dofinansowano i wsparto w realizacji trzy przedsięwzięcia:

- konferencja metodyczna *Równi i różni* poświęcona szeroko pojętej edukacji na rzecz tolerancji i wielokulturowości. Organizatorami konferencji były Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi nr 111 w Łodzi, Szkoła Podstawowa nr 26 w Łodzi, Stowarzyszenie ŁAD i Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi. Partnerami: Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego i ROKOMI – Rozwój Kompetencji Miękkich. Wydarzenie skierowane było przede wszystkim do nauczycieli, pedagogów i wychowawców pragnących poszerzyć kompetencje w zakresie pracy z dziećmi zagrożonymi wykluczeniem społecznym, m.in. przez pochodzenie, wywodzenie się z mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych czy dzieci z niepełnosprawnościami.
- *Forum Sąsiedzkie*, którego tematyka skierowana była do animatorów, przedstawicieli domów kultury, bibliotek oraz mieszkańców Łodzi. Podczas Forum zaprezentowano efekty projektu *Sąsiedzka strefa kultury* oraz propozycje różnorodnych narzędzi do pracy z mieszkańcami (ogrody miejskie, kawiarenki naprawcze, reportaże, spacer, wywiady z mieszkańcami itp.). Organizatorami byli Centrum OPUS, Fundacja Strefa oraz Biblioteka Rozgrywka – jedna z filii Biblioteki Miejskiej w Łodzi.
- 30. Ogólnopolska Konferencja Filmoznawcza. Tematem tegorocznego spotkania było „Kino polskie z perspektywy współczesności”. Projekt zrealizowany został przez Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „Venae Artis”. Partnerami wydarzenia byli Centralny Gabinet Edukacji Filmowej, Pałac Młodzieży im. J. Tuwima w Łodzi, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego – Katedra Filmu i Mediów Audiowizualnych, Filmoteka Narodowa – Instytut Audiowizualny (organizator programu Filmoteka Szkolna), Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego.

Niestety, z powodu pandemii nie odbyła się trzecia edycja Forum Animatorów *Hauzerak na ścieżkach animacji*. Planowane jest przeniesienie wydarzenia na rok 2021.

CEL NR 3 JAKOŚĆ PRACY KADR KULTURY I OŚWIATY

Cel zakłada, między innymi, prowadzenie systematycznych badań diagnozujących potencjał oraz potrzeby związane z podnoszeniem kompetencji zawodowych kadr kultury i oświaty w Łodzi. Już w roku 2019 przeprowadzono pierwszy etap badań, który realizował profesor Marek Krajewski. Profesor Krajewski przygotował raport, w którym zawarł wnioski dotyczące pracy wspomnianej wyżej kadry. W dokumencie podjęto też

temat podnoszenia kwalifikacji pracowników obu sektorów w zakresie prowadzonych zajęć. Ciąg dalszy procesu badawczego zaplanowano na rok 2020. Rada rekomendowała kontynuację badań diagnozujących potencjały i zagrożenia dla wdrażania Programu. Jednym z celów badawczych miała być analiza modelu współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi a instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi.

Niestety, ze względu na obiektywne okoliczności, nieustające obostrzenia w prowadzeniu działalności kulturalnej i systemowej edukacji, kontynuacja projektu (jak zauważono w poprzednim rozdziale) jest *de facto* jego weryfikacją i rozpoczęciem badań z nowej pozycji, w szczególności ze względu na diametralną zmianę otaczającej rzeczywistości. Rada zarekomendowała przeniesienie i kontynuację projektu badawczego w roku 2021. Zaproponowano dodanie nowych zagadnień związanych wprost z *lock downem*, pandemią i zmianami w dotychczasowym modelu funkcjonowania sektora kultury i edukacji.

W ramach projektowania i organizacji stałych cykli warsztatów, szkoleń i innych form rozwoju umiejętności oraz upowszechniania wiedzy na temat edukacji kulturalnej skierowanych do kadr kultury i oświaty podjęto następujące działania. Pełnomocnik nawiązała współpracę ze Społeczną Akademią Nauk w celu realizacji cyklu szkoleń poszerzających kompetencje animatorów w rozwijaniu społeczności lokalnych i aktywności jej mieszkańców. Szkolenia AIS skierowano m.in. do przedstawicieli instytucji kultury, organizacji pozarządowych.

Drugim cyklem, dedykowanym przede wszystkim kadrze placówek oświatowych, był kurs dramy I stopnia, mający na celu podniesienie kompetencji nauczycieli i animatorów z zakresu stosowania dramy w edukacji zarówno systemowej, jak i kulturowej. Kurs organizowało Stowarzyszenie ŁAD – Łódzka Akademia Dramy w ramach projektu *Draco działa! – Pracownia Dramy 3* dofinansowanego przez Wydział Kultury.

Ze względu na obostrzenia związane z pandemią wirusem SARS-CoV-2 zrezygnowano z realizacji spotkań upowszechniających wiedzę na temat edukacji kulturalnej, skierowanych do kadr kultury i oświaty. Mimo to, we współpracy z Fundacją Innopolis, udało się przygotować dwa spotkania pod hasłem „Śniadania kultury” – dedykowane zadaniom programowym. Jedno spotkanie dla reprezentantów wszystkich miejskich instytucji kultury, drugie (niestety już tylko w formie online) dla dyrekcji 25 placówek oświatowych.

W celu stworzenia stałych rozwiązań o charakterze doradczym dla osób zajmujących się edukacją kulturalną, w 2020 roku przeprowadzono pierwszy pilotaż wsparcia tutorskiego. Projekt był wynikiem rekomendacji i propozycji rozwiązań w ramach Programu, przedstawionych przez zespół roboczy wyłoniony z członków Rady. Pilotaż oparto na idei relacji człowieka z człowiekiem, tutora z podopiecznym, na indywidualnej pracy nad wybranym obszarem lub tematem przy spersonalizowanym podejściu, uwzględniającym rozwój jednostki odbywają się jednocześnie w wielu sferach. W pierwszym etapie skupiono się na udzieleniu wsparcia pracownikom łódzkich instytucji kultury. Wsparcie miało na celu rozwój osobisty i zawodowy w prowadzonej działalności: animacyjnej, edukacyjnej czy podczas tworzenia działań z zakresu edukacji kulturalnej. Wsparciem objęto 15 osób. Liczba przypadających na jedną osobę godzin wyniosła 12. Wsparcie prowadziło 5 tutorów, wybitnych i cenionych ekspertów w dziedzinach, jakimi się zajmują. Byli to wspomniani wcześniej: Aneta Madziara, Weronika Idzikowska, dr Monika Just, Tomasz Bilicki, Jacek Gralczyk. Pilotaż zakończono ankietą ewaluacyjną. Wyniki ankiety wykazały, że tego rodzaju działania są potrzebne oraz że dobór tutorów spełnił oczekiwania

ankietowanych. Ponadto w informacjach zwrotnych wskazano, że w kilku przypadkach nawiązane relacje są i będą kontynuowane oraz że planowane są wspólne projekty w zakresie edukacji i animacji kulturalnej.

Od trzech lat w puli nagród Prezydenta Miasta Łodzi za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury znajdują się nagrody dedykowane animatorom i edukatorom. Dzięki temu, że przyznawane są osobom dbającym o wysoką jakość edukacji kulturalnej oraz realizującym działania edukacyjne w sposób innowacyjny i wartościowy zarówno artystycznie, jak i społecznie, wykonywana jest praca zmierzająca do sukcesywnego podnoszenia prestiżu pracy kadr kultury i oświaty. W 2020 roku przyznano dwie takie nagrody. Jedną otrzymała Katarzyna Gołębiowska – bibliotekarka, edukatorka i animatorka kultury, od 2019 roku kierownik Filii nr 14 Rozgrywka Biblioteki Miejskiej w Łodzi. Realizatorka warsztatów i zajęć edukacyjnych dla dzieci i dorosłych. Inicjatorka programów działalności na rzecz lokalnej społeczności. Jednym z celów jej aktywności zawodowej jest integracja społeczności bibliotecznej i rozwój czytelnictwa. Jest pomysłodawczynią różnych projektów, m.in. z Fundacją Dr Clown, Fundacją Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego FERSO.

Drugą nagrodę otrzymał kolektyw – Marta Mariańska i Agnieszka Bohdanowicz. Panie prowadzą działania na rzecz łódzkich rzemieślników wykonujących rzadkie i ginące zawody. Celem pracy kolektywu jest archiwizacja i digitalizacja dokonań, aktualizowanie bazy działających zakładów rzemieślniczych oraz wsparcie promocyjne dedykowane rzemieślnikom. Panie są twórczyniami projektu *Mapa ginących zawodów w Łodzi*, dzięki któremu pomogły wielu lokalnym rzemieślnikom.

W ramach wdrażania w miejskich instytucjach kultury i w placówkach oświatowych praktyk i staży, w 2020 roku nawiązano współpracę z Uniwersytetem Łódzkim, w związku z uruchomieniem na Wydziale Filologicznym studiów dualnych pn. Produkcja teatralna i organizacja wydarzeń artystycznych. Są to pierwsze zajęcia tego rodzaju w kraju, podczas których studenci obok zajęć realizowanych w uczelni zaangażowani są w działalność konkretnych instytucji kultury. Partnerem kierunku został Wydział Kultury, który w ramach współpracy umożliwił praktyki oraz staże w swoich jednostkach i we współpracujących organizacjach pozarządowych. W 2020 roku na praktyki do miejskich instytucji i organizacji pozarządowych przyjęto 25 osób. Aktualnie trwają przygotowania do staży. Zgodnie z tokiem studiów odbędą się one w 2021 roku. Należy nadmienić, że Pełnomocnik i przedstawiciele miejskich instytucji kultury są członkami rady studiów dualnych i biorą aktywny udział w opracowaniu zasad, planu i harmonogramu praktyk i staży.

W 2020 roku nie przygotowano konferencji, sympozjów ani forów wymiany doświadczeń, etc. ze względu na obostrzenia związane z pandemią wirusem SARS-CoV-2 nakładane na placówki na podstawie rozporządzeń wydawanych przez Radę Ministrów. Rada zrezygnowała z rekomendacji tego zadania w tradycyjnej formie. Z powyższych powodów jedyne zaplanowane Forum *Hauzerak* zostało odwołane tuż przed realizacją.

W ramach pozyskanych przez Łódź środków z Unii Europejskiej w 2020 roku sfinalizowany został projekt pn. *Nowa kultura. Zwiększenie atrakcyjności i dostępności łódzkich domów kultury*. Remont przeszły budynki trzech domów kultury, Ośrodka Kultury Górna, Poleskiego Ośrodka Sztuki oraz Domu Kultury „502” – jednej z filii Widzewskich Domów Kultury. W związku z powyższym, na obecnym etapie realizacji Programu, nie było konieczności wdrażania programu wyposażania pracowni twórczych, ponieważ dzięki dofinansowaniu wyposażano różnego rodzaju pracownie w wyżej wymienionych ośrodkach.

Ponadto trwają prace inwestycyjne w centrum miasta na obszarze rewitalizacji. Przy ulicy Rewolucji 1905 r. pod nr 17 projektowana jest świetlica artystyczna, której operatorem będzie organizacja pozarządowa wyłoniona w otwartym konkursie ofert.

CEL NR 4 SAMOUCZENIE

Prace związane z opracowaniem mierników do monitorowania zadań wykonywanych przez realizatorów Programu i prace nad nowym wzorem sprawozdawczości w miejskich instytucjach kultury zainaugurowano jeszcze w 2019 roku. Opracowano nowy wzór sprawozdania dla domów kultury, uwzględniający działania edukacyjne. Jego wdrożenie planowane jest w kolejnym roku. W związku z wyłonieniem dużej grupy liderów w placówkach oświatowych, w 2021 roku planowane jest rozpoczęcie prac nad przygotowaniem wskaźników dla tychże placówek.

Opracowanie na potrzeby Programu modelu ewaluacyjnego opartego na zróżnicowanych metodach badawczych i ewaluacyjnych planowane jest również w roku 2021.

Doraźne spotkania Rady Programu odbyły się trzykrotnie. Każde ze spotkań miało charakter planistyczno-ewaluacyjny. Każdorazowo Rada omawiała zadania w kontekście sytuacji związanej z pandemią wirusa SARS-CoV-2. Pierwsze spotkanie poświęcone ewaluacji na poziomie strategicznym odbędzie się w lutym 2021 – po złożeniu pierwszego sprawozdania z realizacji celów i wdrażania Programu, przygotowanego przez Pełnomocnika Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej.

W 2020 roku w składzie Rady wyłoniono kilka zespołów roboczych. Zadaniem jednego z nich było opracowanie karty realizacji Programu przydatnych Pełnomocnikowi i Radzie Programu. W pierwszym kwartale 2021 roku karta zostanie przesłana realizatorom z miejskich instytucji kultury. Placówki edukacyjne zostaną wdrożone do raportowania z końcem 2021 roku.

W 2020 roku Stowarzyszenie ŁAD, w ramach projektu *Akademia Dramy*, przygotowało *Zeszyt dramowy* – poradnik metodyczny dla pedagogów i animatorów. Publikacja będzie umieszczona w zakładce „baza wiedzy” na stronie lodz.pl/edu_kul.

Ponadto, Pełnomocnik przygotował publikację *Łódź_edu_kul* – krótki przewodnik po Programie (w formie elektronicznej i papierowej). Przewodnik ma pełnić rolę informacyjną i promocyjną, będzie przekazywany wyłanianym liderom edukacji kulturalnej w placówkach oświatowych.

INNE INICJATYWY WSPOMAGAJĄCE REALIZACJĘ PROGRAMU

W styczniu 2020 roku odbyło się *Case study Erasmus +* – szkolenie dla organizacji i instytucji kultury prowadzących działania na rzecz rozwoju osób dorosłych w obszarze niezawodowym, zajmujących się edukacją formalną, pozaformalną i nieformalną. Omawiano praktyczne aspekty związane z aplikowaniem do programu w celu realizacji mobilności zagranicznych dla kadry (oba sektory), udział w seminariach, szkoleniach, wizytach studyjnych, obserwacje pracy w organizacji zajmującej się edukacją dorosłych (tzw. *job shadowing*). Szkolenie odbyło się we współpracy z Łódzkim Centrum Obywatelskim i było rozwinięciem praktycznym teoretycznego spotkania prowadzonego przez Narodową Agencję programu Erasmus + w 2019 roku. W ubiegłym roku odbyły się dwa spotkania grupy roboczej PEK (program edukacji kulturalnej). Pierwsze, 7 lutego w Urzędzie Miasta Krakowa, poświęcone prezentacji diagnoz dotyczących rozwoju edukacji kulturowej/kulturalnej w Krakowie, Łodzi, Poznaniu i Bytomiu – jak rozumieć obszar edukacji kulturowej/edukacji kulturalnej; w jakim celu powstają takie programy i jak diagnozować sytuację w tym obszarze; jak programować działania dla beneficjentów i odbiorców (różnie zdefiniowani nauczyciele, instytucje, szkoły, animatorzy, mieszkańcy)? Odbyły się warsztaty w podgrupach z prezentacją programów i projektów. Łódź reprezentowali Jolanta Sławińska-Ryszka i Marek Krajewski, który omówił wnioski z badań prowadzonych w 2019 roku.

Druga narada grupy roboczej odbyła się 30 października, w formie hybrydowej. Stacjonarnie w Bibliotece Miejskiej w Łodzi i online dla tych uczestników, którzy ze względu na pandemię nie mogli wziąć udziału offline. Spotkanie poświęcone było idei tutoringu w edukacji kulturowej/kulturalnej, a jego formuła miała charakter dyskusyjno-warsztatowy. Goście prezentowali sposoby i metody wsparcia w miastach PEK, z uwzględnieniem pytań, jak tutoring może funkcjonować w edukacji kulturowej, czy istnieją miejskie programy i czy powinny powstawać? Odbyła się także dyskusja na temat możliwości współpracy międzymiastowej w tym obszarze.

W odpowiedzi na zaproszenie Pełnomocnika, oprócz gości z Polski, w dyskusji udział wzięły dwie reprezentantki łódzkiego środowiska – Jolanta Woźnicka i Bożena Będzińska-Wosik – tutorki, które przedstawiły przykłady konkretnych działań. Pierwsza w ramach Akademii liderów PAFW, druga w ramach edukacji szkolnej – prezentacja programu Szkoły Podstawowej nr 81 w Łodzi, w której Pani Będzińska-Wosik jest dyrektorem. Obie panie podzieliły się własnymi doświadczeniami z pracy.

W ramach miejskiego programu stypendialnego przyznano jedno stypendium dedykowane edukacji kulturowej. Otrzymała je Anna Raczkowska na realizację projektu pt. *Polskie druki ludowe. Drzeworyt dawniej i dziś*. Projekt w założeniach służy upowszechnieniu wiedzy o tradycji i metodzie stemplowania tkanin i papieru klockami drzeworytniczymi. Obecnie wiedza o tym rzemiośle ogranicza się do starych opracowań i archiwów. Założeniem projektu było odnowienie pamięci o tym rzemiośle i jego obecności w regionie poprzez dokumentację obiektów z kolekcji Centralnego Muzeum Włókiennictwa, wykonanie stempli na podstawie zbiorów archiwalnych i przeprowadzenie warsztatów stemplowania tkanin dla mieszkańców Łodzi.

W 2002 roku łódzki duet artystyczny HaWa (Grzegorz Habryn i Aneta Wawrzół) wspólnie ze Stowarzyszeniem Edukacyjno-Kulturalnym „Venae Artis” z powodzeniem wzięły udział w Międzynarodowym Konkursie (Film Education – Video Competition) organizowanym przez Węgierskie Stowarzyszenia Edukacji Filmowej i Edukacji Medialnej oraz Fundację na rzecz Edukacji Filmowej Agape (Hungarian Moving Image and Media Education Association and the Agape Foundation for Film Education). Propozycja adresowana była do odbiorców z pięciu krajów: z Czech, Słowacji, Rumunii,

Węgier i Polski. Uczestnicy, mimo spowodowanego pandemią lockdownu, przygotowywali krótkie filmy (trwające od 5 do 8 minut) w trzech kategoriach: *Czym jest film?*, *Czym jest edukacja filmowa i dlaczego ma ona znaczenie?* i *Edukacja filmowa w praktyce*. W łódzkim filmie poświęconym edukacji filmowej i jej znaczeniu głos zabrali eksperci, którzy w różny sposób i w różnym zakresie partycypują w tego rodzaju działaniach. Wypowiadali się twórcy filmowi, nauczyciele, organizatorzy wydarzeń filmowych, filmoznawcy z Uniwersytetu Łódzkiego. Z kolei w etiudzie *Czym jest film?* o swoich przeżyciach i fascynacjach filmowych opowiedzieli kinomani w różnym wieku (od 7-latka po osoby dorosłe) oraz reprezentujący różne profesje. W przygotowanie tej etiudy od strony realizacyjnej zaangażowana była też młodzież z XXVI LO w Łodzi. To właśnie ten film zajął pierwsze miejsce w swojej kategorii. Nagrodzone filmy wzbogacą bazę profesjonalnych materiałów dostępnych na internetowej platformie edukacyjnej Massive Open Online Course (MOOC).

Opracowała

Jolanta Sławińska-Ryszka
